עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פי"ח מהלכות מעה"ק הלכה ח:
ד ב מיי' שם הלכה ז:
ה ג מיי' שם הלכה ט:
ו ד מיי' שם פי"ט הלכה ד:
ז ה מיי' שם הלכה ו:
ח ו מיי' פ"ט מהלכות ביאת מקדש הלכה ה:
ט ז מיי' שם הלכה י:
י ח מיי' פ"א מהלכות בית הבחירה הלכה ג:
יא ט מיי' פ"ז שם הל' יא ופי"ט מהלכות מעה"ק הל' ג ופי"א שם הל' ה:
יב י מיי' פ"ו מהלכות בית הבחירה הל' טו ופ"ז שם הלכה יד ופי"י מהלכות מעה"ק הל' ה ופ"ב מהל' מעשר שני הל' א טוש"ע י"ד סימן שלא סעיף קלב:
יג כ מיי' פי"ח מהלכות מעה"ק הלכה ב:

בעלי מומין עוברין שהקריבן בחוץ פטור ר"ש אומר בעלי מומין קבועין פטור בעלי מומין עוברין (א) חייב בלא תעשה [א]תורים שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן שהקריבן בחוץ פטור ר"ש אומר בני יונה שעבר זמנן פטור ותורים שלא הגיע זמנן בלא תעשה (א)אותו ואת בנו ומחוסר זמן פטור ר"ש אומר הרי זה בלא תעשה (ב)שר"ש [א] אומר כל שהוא ראוי לבא לאחר זמן ה"ז בלא תעשה ואין בו כרת וחכ"א כל שאין בו כרת אין בו לא תעשה (ג)[ב]מחוסר זמן בין בגופו בין בבעליו [ג]איזהו מחוסר זמן בבעליו הזב והזבה והיולדת והמצורע שהקריבו חטאתם ואשמם בחוץ פטורין עולותיהן ושלמיהן בחוץ חייבין (ד)[ד]המעלה מבשר חטאת מבשר אשם מבשר קדשי קדשים מבשר קדשים קלים ומותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות (ה)[ה]והיוצק והפותת [ב] והבולל והמולח והמניף והמגיש והמסדר את השולחן והמטיב את הנרות והקומץ והמקבל דמים בחוץ פטור (ב) [ו]ואין חייבין עליו לא משום זרות [ז]ולא משום טומאה ולא משום מחוסר בגדים ולא משום [שלא] רחוץ ידים ורגלים (ו)עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות (ז)ועבודה בבכורות ומשהוקם המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכהנים קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים וקדשים קלים בכל מחנה ישראל באו לגלגל הותרו הבמות קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים וקדשים קלים בכל מקום (ח)באו לשילה נאסרו הבמות (ט)ולא היה שם תקרה אלא בית אבנים בלבד [ג] מלמטן (ג) והיריעות מלמעלן והיא היתה מנוחה קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים וקדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה (י)באו לנוב וגבעון הותרו הבמות קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים קדשים קלים [ד] בכל ערי ישראל (כ)[ח]באו לירושלים נאסרו הבמות ולא היה להן [ה] היתר והיא היתה נחלה [ט]קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים [י]קדשים קלים ומעשר שני לפנים מן החומה כל הקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות מבחוץ [ו] [כ]הרי אלו בעשה ולא תעשה וחייבין עליו [ז] כרת הקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות בחוץ הרי אלו בעשה ולא תעשה ואין חייבין עליהן כרת הקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת היתר הבמות הרי אלו בעשה ואין בהן לא תעשה ואלו קדשים קרבין במשכן קדשים שהוקדשו למשכן קרבנות ציבור קרבין במשכן וקרבנות היחיד בבמה קרבנות היחיד שהוקדשו למשכן יקריבו [ח] במשכן ואם הקריבן בבמה פטור ומה בין במת יחיד לבמת ציבור סמיכה ושחיטת צפון

(ד) **שהיה ר"ש אומר כו'.** בגמ' [קיד.] מפרש לה תעשה דידהו: **תורין שלא הגיע זמנן.** כדתנן בחולין (דף כב:) משיזהיבו כשירין ומקמי הכי פסולין דתורין משמע גדולים ולא קטנים בני יונה קטנים משמע ולא גדולים ופסולין מתחילת הציהוב ואילך: **בלא תעשה.** הואיל ורואין לאחר זמן יש בו לא תעשה לשוחטן בחוץ: **מחוסר זמן.** שאמרנו פטור בין שהוא מחוסר זמן בגופו בין שהוא מחוסר זמן בבעלים שלא הגיע זמן בעלים להקריב קרבנותיהם: **והמצורע** לא גרסינן במתני' [ט]: **שהקריבו.** בתוך ימי ספרן: **ויולדת.** בתוך מלאת: **ואשם.** בגמרא (ו) פריך מאי אשם איכא בהני: **פטור.** שאין מתקבלין בפנים לא לחובה ולא לנדבה: **עולותיהן.** דזב וזבה (ה) דעוף ודיולדת בהמה: **חייבין.** שהרי מתקבלות בפנים נדבה לשמן: **ושלמיהן.** בגמ' פריך מאי שלמים איכא בהני: **קדשי קדשים.** כבשי עצרת: **ומותר העומר.** לאחר קמיצה: **היוצק.** שמן על המנחה כדכתיב (ויקרא ב) ויצק וגו': **והפותת.** מנחת מאפה כדכתיב (שם) פתות אותה פתים: **והמגיש.** מנחה בחוץ (י) והיא טעונה הגשה בפנים (ט) בקרן מערבית דרומית כמשפטה: **המטיב את הנרות.** מדשן את המנורה בבקר: **פטור.** טעמא יליף בברייתא בגמ'(מ): **אין בהן משום זרות.** חיוב מיתה. כל הנך הקטרות בדבר שדרכן לאכול לאו הקטרה נינהו וכל הנך עבודות הואיל ויש אחריהן עבודה אין זר חייב עליה [יא] מיתה כדאמרינן בפרק בראשונה (יומא דף כד.) עבודת מתנה ולא עבודת סילוק עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה: **ולא משום טומאה.** כהן טמא ששימש דאזהרת זרות ושימוש בטומאה מחד קרא נפקי מוינזרו ולא יחללו בכל הזבחים תנינא (לעיל יז.) מאי דמחייב [יב] אזרות מחייב אשימוש טומאה: **ולא משום מחוסר בגדים.** דאינהו נמי כזר [יג] בזמן שאין בגדיהן עליהן אין כהונתם עליהם והוו להו זרים הכי נפקא לן בפרק שני (שם יז:): **ולא משום שלא רחוץ ידים ורגלים.** גמר חוקה חוקה ממחוסר בגדים התם לענין אחולי עבודה ולענין מיתה נמי אנן גמרינן לה מהתם: **ועבודה בבכורות.** כדכתיב וישלח את נערי בני ישראל וגו' (שמות כד): **נאסרו הבמות.** כדכתיב בשחוטי חוץ: **ועבודה בכהנים.** כדכתיב [ויקרא ט] קרב אל המזבח: **לפנים מן הקלעים.** דכתיב בחטאת ואשם ומנחה (ויקרא ו) בחצר אהל מועד: **קדשים קלים בכל מחנה ישראל.** כמות שהן שרויין בדגליהם והא ילפינן באיזהו מקומן (לעיל נה.) מקראי: **באו לגלגל.** כשעברו את הירדן והוקבע אהל מועד שם שבע שנים שכבשו ושבע שחלקו: **הותרו הבמות.** כדילפינן לקמן [קיז:] מאיש כל הישר בעיניו: **קדשי** [יד] **קדשים.** הנאכלין לא קרב בבמת יחיד כל שאין נידר ונידב אין קרב בבמה קטנה ואין מנחה בבמה הלכך עולה הוא דהואי ואין נאכלת וחטאת ואשם בבמת ציבור הוא דקרבי ונאכלין לפנים מן הקלעים: **קדשים קלים בכל מקום.** דכיון שבטלו הדגלים והן היו הולכים בכל הארץ לכבשה ולא היתה חנייתן סביבות המשכן בטלה קדושת מחנה ישראל. מעשר שני לא הוזכר כאן לפי שלא נהגו מעשרות עד לאחר ירושה וישיבה: **באו לשילה.** לאחר חילוקו [טו] מיד קבעוהו בשילה: **נאסרו הבמות.** כדקתני והיא היתה מנוחה וכתיב (י) כי לא באתם עד עתה וגו' כלומר כשתעברו את הירדן לא תקריבו [טז] בבמות ככל אשר אנחנו עושים פה היום שאנו מקריבין במשכן חטאות ואשמות אלא איש כל הישר בעיניו תעשו (ס) דהיינו נדרים ונדבות שאינן עליכם חובה אלא לפי מה שישר בעיניכם כי בעוד שתכבשו ותחלקו לא באתם עד עתה אל המנוחה ועברתם [יז] את הירדן וישבתם בארץ היינו לאחר ירושה וישיבה והיה המקום וגו' השמר לך וגו' היינו איסור הבמות: **תקרה.** (של) גג של נסרים: **ויריעות מלמעלן.** בגמרא [קיח.] יליף לה: **בכל הרואה.** במקום שרואין משם את שילה. ובגמרא [שם] יליף לה: **באו לנוב וגבעון.** כשחרבה שילה ונלקח הארון בימי עלי באו לנוב וגבעון [יח] כמו שנאמר אין לחם חול [וגו'] כי אם לחם קדש [יט] אשר מלפני ה' (שמואל א כא) אלמא שולחן ומזבח התם הוה חרבה נוב בימי שאול באו לגבעון כדכתיב במלכים (א ד) כי (ו) שם הבמה גדולה: **הותרו הבמות.** יליף בגמרא: **קדשים קלים בכל ערי ישראל.** דהא בכל מקום [כ] שהוא שם עושה במה (ז) ומקריבו: **ומעשר שני.** [כא] פריך בגמ' נסקיה להתם: **והיא היתה נחלה.** ההיא דכתיב בקרא דמשבאו אל המנוחה ואל הנחלה יאסרו [כב] הבמות: **לפנים מן החומה.** של ירושלים שהיא במקום מחנה ישראל שבמדבר כדכתיב ואכלת שם לפני ה' (דברים יב): **בעשה.** והביאום לה' וגו' (ויקרא יז): **ולא תעשה.** כדילפי' [קו:] משם תעלה [כג] לשחיטה (ע) ואזהרה דהעלאה השמר לך פן תעלה עולותיך וגו' (דברים יב): **וחייבין עליהן כרת.** כדכתיב (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו [כד]: **ואין חייבין עליהן כרת.** כדאמרן בהשוחט (לעיל קו:) עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן כו' וקתני סיפא יכול יהו חייבין עליהן כרת תלמוד לומר זאת להם ואין אחרת להם: **הקדישן בשעת איסור הבמות.** מההיא שעתא קרינא בהו והביאום לה' וכיון שהמתין עד שלא יצא [כה] לקיימו נתבטל העשה על ידו אבל לאו וכרת ליכא דאזהרה ועונש בשעת הקרבה כתיבי והרי הותרו הבמות: **ואלו קדשים קרבין במשכן קדשים שהוקדשו למשכן.** בזמן שהיה המשכן בגלגל והותר במה אלו קדשים צריכין להקריבן במשכן ולא יקרבו בבמה אותם שהוקדשו לשם משכן מפרש [כו] ואזיל: **קרבנות ציבור.** סתמן למקדש [כז]: **קרבנות יחיד.** סתמן בבמה: **קרבנות יחיד שהוקדשו למשכן.** שפירש בשעת הקדישן על מנת להקריבן למשכן: **פטור.** מאזהרה ומעונש שהרי הותרו הבמות ומיהו אסור לשנות משום כאשר נדרת תשמור ועשית (דברים כג): **ומה בין במת יחיד כו'.** כולהו יליף בגמ' דלא נהיגי בבמת יחיד: **במת ציבור.** גלגל נוב וגבעון (ח) ומתן

מוסף רש"י

כל שהוא ראוי לבא לאחר זמן. כגון זה שהוא ראוי לישחט למחר בפנים ושחטו בחוץ: **הרי זה בלא תעשה ואין בו כרת.** לפי שאינו מתקבל בפנים, דאיסור אותו ואת בנו נוהג נמי בקדשים (מעילה יב.): ואע"פ שאינו בכרת דלאו מתקבל בפנים הוא מ"מ בלא תעשה הוא הואיל ורצוי לאחר זמן, ולאו דידיה מפרש [לקמן קיד.] מלא תעשון ככל אשר אנחנו עושים וגו' (חולין פא.) **מחוסר זמן.** פטור על שחיטת חוץ, בין שהוא מחוסר זמן בגופו בין שהוא מחוסר זמן בבעלים, בגופו כגון בתוך שמונה לילדתו: **הזב והזבה.** שיש זמן להבאת קרבנותיהם לסוף ספירת שבעה, והיולדת. לסוף מלאת ימי טהרה, **שהקריבו.** לפני הזמן, **חטאתם ואשמם בחוץ פטורין.** שאין מתקבלים בפנים לא לחובה ולא לנדבה, לחובה משום דלא מטא זימנייהו ולנדבה שאין חטאת ואשם בא לנדבה, והאי אשם במצורע הוא דאילו בזב וזבה ויולדת ליכא אשם: **עולותיהן ושלמיהן בחוץ חייבין.** שעולה ושלמים באים נדבה ומתקבלין נדבה בפנים (יומא סג.) **והבולל.** בשמן, **והפותת.** פתים לאחר אפייתה כגון מנחת מחבת ומרחשת ומאפה תנור שהן באות אפויות, **והמניף והמגיש.** בקרן מערבית דרומית כנגד חודה של קרן כדאמרינן בסוטה בפ"ב, **והמסדר את השלחן.** בלחם הפנים, בחוץ. אם עשה אחת מאלו בחוץ, **פטור.** דלא חייב כרת אלא שוחט, דכתיב (ויקרא יז) אשר ישחט וגו', ומעלה דכתיב (שם) אשר יעלה עולה, וזורק דאתרבי מדם שפך, וכל הני דיש אחריה עבודה אמעיט, מה העלאה מיוחדת שהיא גמר עבודה אף כל שהוא גמר עבודה: **ואין חייבין עליו לא משום זרות.** זר שעשה אחת מהם בפנים אינו חייב מיתה דנפקא לן בסדר יומא (דף כד.) מועבדתם עבודת מתנה ודרשינן עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה, וכל הני יש אחריה עבודה דהקטרת קומץ אחר כולן, מסדר השולחן עבודה אחרונה של לחם הפנים היינו סילוק בזיכין והקטרתן, והמטיב את הנרות המדשנם שחרית יש אחריה הדלקת ערבית, מקבל דמים יש אחריו זריקה: **ולא משום טומאה.** כהן טמא ששימש, דזרות ושמוש בטומאה מחד קרא נפקי אזהרה דידהו בפ' כל הזבחים תנינא בשחיטת קדשים (זבחים דף טו:) וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו דהיינו טומאה כדכתיב בתריה אמור אליהם לדורותיכם וגו' וזר נמי כתיב דכתיב וכל זר לא יאכל קדש למיכתב בני ישראל לא למעוטי מאי אי למעוטי קדשי נכרים וקדשי נשים ועבדים טומאה קרבי והא אמרינן התם דלא, אלא הכי קאמר בני ישראל נמי זרים שלא יעבדו שלא יחללו, וכיון דזרות וטומאה מחד קרא נפקי מהן דמחייב אזרות מחייב נמי אטומאה: **ולא משום שלא רחוץ ידים ורגלים.** דחוקה חוקה ממחוסר בגדים גמר להתם לענין אחולי עבודה, והאי מיתה נמי יליף מינה דאמר מה מחוסר בגדים לא מיחייב אלא אגמר עבודה, האי נמי לא מיחייב אלא אעבודה שהוא גמר (סנהדרין פג: ועי' לקמן קטו.) **היו הבמות מותרות.** כל אחד בנה במה ומקריב עליו ומשהוקם המשכן נאסרו, כדכתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו': **ועבודה בבכורות.** בכורי ישראל היו מקריבים ומשכן ואילך בכהנים (בכורות ד:) **באו לנוב וגבעון.** חרבה שילה בימי עלי כשנשבה הארון בארץ פלשתים, באו לנב ולא היה שם משכן אלא בית של אבנים של שילה והוקבע שם מזבח הנחשת אהל מועד עם המזבח שם, שכשהחזירוהו פלשתים עמד בקרית יערים עשרים שנה עד שהעלוהו דוד לעיר דוד וכשבנה שלמה בית המקדש, ויביאו הכהנים את ארון ברית ה' וגו', ומזבח הנחשת היה בנוב עד ימי שאול ושמואל, כדכתיב (ש"א כא) ויאמר אין לחם חול אל תחת ידי כי אם לחם קדש (שם) אשר מלפני ה', חרבה נוב על ידי שאול ונתכן ונעשו בגבעון (מ"א ח) ויעלו את ארון ה' ואת אהל מועד ואת כל כלי הקדש אשר באהל, ויעלו אותם הכהנים והלוים והוא אהל מועד שעשה משה במדבר (פסחים לח:) **והיא היתה נחלה.** (דברים יב) אל המנוחה ואל הנחלה (מגילה י.) **קרבנות ציבור קרבין במשכן כו'.** הילכך שאין נידר ונידב אין קרב בבמת יחיד דהא אין קדשי ציבור קרבין [בה] (לקמן קיז:) **לבמת ציבור.** דהיינו מזבח (מגילה ג.)

מסורת הש"ס

א) חולין פא., ב) [חולין פא. מעילה יב. ונזכר ג"כ תמורה יט:] ת"כ אחרי פרש' ו ה"ח, ג) יומא סג., ד) ת"כ שם פ"י ה"ט, ה) סנהדרין פג: [וע"ש בתו' הקשו הרבה], ו) [בכורות ד:] ספרי ראה סה לקמן קטו, ז) ירוש' מגילה פ"א רהי"א, ח) מגילה י. ע' מכילתא בא פ"א, ט) סדר עולם פי"א ירוש' שם הי"ב, י) [ע' תו' לעיל ס: ד"ה מאי ותו' לקמן קיט. ד"ה באו], כ) לקמן קיד:, ל) לעיל סג:, מ) לקמן קטו:, נ) דברים יב ט, ס) לקמן קיז:, ע) לעיל קו.

הגהות הב"ח

(א) במשנה ר"ש אומר וכו' מומין עוברין עובר בלא תעשה: (ב) שם ואין בהם משום זרות כצ"ל ותיבות חייבין עליו לא נמחק: (ג) שם ויריעות מלמעלן: (ד) רש"י ד"ה (בע"א) עובר וכו' בסיפא שר"ש אומר כצ"ל ותיבת שהיה נמחק: (ה) ד"ה עולותיהן דזב וזבה עוף: (ו) ד"ה באו לנוב וכו' במלכים כי היא הבמה גדולה: (ז) ד"ה קדשים קלים וכו' ומקריב ובגמרא פריך מעשר שני נסקיה להתם כצ"ל והד"א: (ח) ד"ה במת ציבור וכו' וגבעון הס"ד ואח"כ מ"ה מתן סביב ותיבות מתן סובב נמחק:

שינויי נוסחאות

א] נ"א שהיה ר"ש (*ש"מ, וכן במשניות וברש"י): ב] צ"ל והבולל והפותת (*ש"מ, וכן במשניות ובסנהדרין): ג] תיבת בלבד נמחק (*ש"מ, וכן במשניות): ד] בכתה"י נוסף כאן ומעשר שני. ועי' לקמן אות כא. ועי' תוס' לקמן קיט ע"א ד"ה באו. ולעיל ס ע"ב בתוד"ה מאי. ועי' מלא"ש: ה] להן עוד היתר (*ש"מ והגרי"ב, וכן במשניות): ו] צ"ל בחוץ (*ש"מ ופרי"ד, וכן במשניות): ז] צ"ל עליהן (שם): ח] בכתה"י וד"ו יקרבו: ט] והטעם עי' בטה"ק, וכתב שם עוד למדברי התוס' לקמן מבואר דגרסי לה: י] מתיבת בחוץ עד תיבת בפנים, ליתא בכתה"י וד"ו: יא] צ"ל עליהן (כי"י): יב] בכי"י דמיחייב אזרות מיחייב כו': יג] תיבת כזר ליתא בכתה"י וד"ו: יד] קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים, שאין לך קדשי קדשים הנאכלים שקרבים בבמת יחיד דכל שאין כו' כצ"ל (ע"פ ב"ש וגליון. וכעי"ז בכתבי היד): טו] צ"ל חלוקה (הגרי"ב): טז] צ"ל תעשו (*ש"מ). נ"א לא תעשון נדרים ונדבות בבמות כו' (ב"ש): יז] צ"ל אבל ועברתם (*ש"מ): יח] תיבת וגבעון נמחק (*ש"מ): יט] קדש המוסרים מלפני ה' כצ"ל (*ש"מ): כ] מקום שהיו שם עשו במה והקריבו כצ"ל (יעב"ץ): כא] נ"א מעשר שני לא גרסינן במתני' כלל. ובגמרא פריך נסקיה להתם (עפי' ב"ש וכתבי היד). ועיין ב"ח, וראה לעיל אות ד: כב] בכי"פ נאסרו: כג] תעלה ושם תעשה לשחיטה (כתה"י וש"מ): כד] הביאו ונכרתה כן נראה דצ"ל: כה] צ"ל יכול (*ש"מ): כו] צ"ל ומפרש (*ש"מ): כז] צ"ל למשכן (*ש"מ):

שיטה מקובצת

קדשים קלים בכל ערי ישראל. עיין לעיל בתוס' דף ס' ע"ב [ד"ה מאי]: